

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Кафедра журналістики

Історія медіакомунікації

навчально-методичний посібник для студентів
спеціальності «Журналістика»

Ужгород – 2025

УДК 007(09)(076)

Б 26

Історія медіакомунікації: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Журналістика» / Уклад. Барчан Олеся. Ужгород, 2025. 41 с.

Рецензенти:

Гецько Г.І., кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики ДВНЗ «УжНУ»

Шаповалова Г.В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики ДВНЗ «УжНУ»

Відповідальний за випуск:

Соломін Є.О., кандидат наук із соціальних комунікацій, завідувач кафедри журналістики ДВНЗ «УжНУ»

Рекомендовано до друку вченою радою філологічного факультету УжНУ, протокол № 10 від 11 червня 2025 р.; науково-методичною комісією філологічного факультету, протокол № 8 від 26 травня 2025 року.

Вступ

Навчально-методичний посібник із дисципліни «Історія медіакомунікацій» призначений для здобувачів спеціальності «Журналістика» і має на меті забезпечити ґрунтовне, системне та концептуально цілісне розуміння історичних закономірностей розвитку засобів масової комунікації у світовому вимірі. Курс формує теоретичний фундамент для подальшого вивчення професійно орієнтованих курсів і є важливим компонентом підготовки майбутніх журналістів. Дисципліна також покликана розвивати здатність студентів аналізувати історичні моделі комунікації, осмислювати роль комунікаційних технологій у формуванні світових соціокультурних процесів та критично оцінювати вплив історичних комунікаційних практик на сучасний медіапростір.

Історія медіакомунікацій у межах курсу розглядається не як сукупність окремих фактів чи дат, а як процес еволюції форм, інститутів і практик суспільної комунікації, тісно пов'язаний із політичними, соціальними, культурними, релігійними та технологічними змінами. Від найдавніших форм усної комунікації та появи писемності до становлення глобальних медіасистем ХХ–ХХІ століть — медіа постають як ключовий чинник формування громадської думки, ідеологій, національних і наднаціональних ідентичностей. Тематика охоплює основні етапи розвитку засобів масової комунікації світу. Початкові теми присвячені медійним явищам давніх цивілізацій Стародавнього Сходу й Античності, де аналізуються витoki публічної комунікації, роль писемності, ораторського мистецтва та ранніх форм публіцистики в Давній Греції й Римі. Окрему увагу приділено першим прообразами періодичних видань, які заклали підвалини подальшого розвитку преси в різних регіонах світу.

Значний блок курсу охоплює Середньовіччя, у межах якого розглядається зародження християнської публіцистики, розвиток монастирської культури, формування політичної думки та особливості комунікативних процесів у західноєвропейському й візантійському культурних просторах. Цей період дозволяє простежити, як медіакомунікації функціонували в умовах домінування релігійних інститутів і обмеженого доступу до інформації. Окрема увага

приділяється революційній ролі книгодрукування, яке стало поворотним моментом в історії масової комунікації. Аналізуються передумови виникнення друкарства в Китаї та Європі, діяльність ключових історичних постатей, а також наслідки поширення друкованого слова для розвитку освіти, науки, Реформації, публіцистики й ранніх форм масової журналістики.

Подальші теми курсу присвячені епосі Відродження, Реформації та Просвітництва, коли медіа поступово перетворюються на інструмент політичної боротьби й суспільної критики. Розглядається становлення газетної та журнальної справи в Європі, розвиток національних моделей преси в Англії, Франції та Німеччині, формування ідей свободи слова, цензури та журналістської відповідальності.

У курсі детально аналізуються медійні системи США, починаючи з колоніального періоду й до формування масової та якісної преси XIX–XX століть. Звернено увагу й на європейський та азійський досвід формування засобів масової комунікації означеного періоду. Окремі розділи присвячено комерціалізації журналістики, виникненню інформаційних агентств, розвитку рекламної індустрії та перетворенню медіа на повноцінний бізнес і політичний ресурс.

Суттєвий акцент зроблено на XX столітті, коли медіакомунікації стають одним із ключових інструментів ідеологічного протистояння, пропаганди та міжнародної політики. В курсі розглядаються масовокомунікаційні процеси в умовах світових воєн, тоталітарних і демократичних режимів, «холодної війни», а також становлення радіо- і телемовлення та нових медій. Значне місце відведено аналізу розвитку медіа в країнах Азії, Африки, Близького Сходу та Азійсько-Тихоокеанського регіону з урахуванням колоніального минулого, національно-визвольних рухів і сучасних викликів свободи слова.

Для студентів-журналістів вивчення цих тем є принципово важливим, оскільки дозволяє: зрозуміти історичні витоки сучасних міжнародних медіапроцесів; усвідомити специфіку функціонування медіа в різних політичних і культурних середовищах; аналізувати роль медіа в міжнародних конфліктах,

інформаційних війнах і дипломатії; критично оцінювати сучасні глобальні інформаційні потоки з урахуванням історичного досвіду; вивчати й застосовувати у власній практичній діяльності успішні приклади медійної діяльності; використовувати історичні джерела для вивчення суспільно-політичних, культурних та економічних умов, які впливали на розвиток комунікацій; визначати надійність, об'єктивність і достовірність інформації з різних джерел, включаючи друковані медіа, електронні бази даних і наукові праці; аналізувати вплив масово-комунікаційних процесів на формування і збереження суспільних і культурних цінностей демократичних ідей, прав людини, наукових досягнень у різні історичні періоди; оцінювати свої та чужі медіапродукти та інформаційні кампанії крізь призму культурної значущості та діяльність колег, орієнтуючись на етичні й культурні стандарти, сформовані історично.

Упродовж курсу побіжно, але концептуально послідовно враховується український контекст — розвиток вітчизняної журналістики в ХІХ–ХХ століттях, участь українських медіа в націєтворчих процесах, боротьбі за державність і формуванні сучасного інформаційного простору. Це дозволяє інтегрувати національний досвід у загальносвітову історію медіакомунікацій.

Навчально-методичний посібник спрямований не лише на засвоєння знань, а й на формування аналітичного мислення, історичної чутливості та професійної рефлексії, необхідних майбутнім журналістам різних освітніх програм для роботи в складному, багатовимірному та динамічному глобальному медіасередовищі.

Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Зародження засобів масової комунікації та їх розвиток як інструментів впливу на громадську думку.

Тема 1. Зародження засобів масової комунікації. Медійні явища Стародавнього Сходу. Комунікативні процеси епохи Античності у Європі.

Форми комунікації епохи палеоліту. Виникнення писемності як новий етап розвитку засобів комунікації (Месопотамія, Єгипет, Індія, Китай). Фінікійська та угаритська абетки та їх значення в історії ЗМК. Розвиток культури та публіцистика в Давній Греції. До питання про усну публіцистику Давньої Греції. Писемність Давньої Греції. Книжкова справа античного світу. Публіцистика в ораторському мистецтві Давньої Греції (V століття до н.е.). Публіцистичність у промовах давньогрецьких ораторів (Аристотель, Горгій, Лісій, Ісократ, Демосфен та ін.). Розвиток культури та публіцистика в Давньому Римі. До питання про розвиток писемності Давнього Риму. Публіцистика в ораторському мистецтві Давнього Риму (I століття до н.е. — Марк Тулій Цицерон, Марк Фабій Квінтіліан, Тацит, Пліній Молодший тощо; I ст. н.е. — Луцій Антей Сенека). Виникнення та розвиток перших прообразів газет у Римі „Acta senatus” та „Acta diurnal populi romani” 1-4 століття н.е.

Тема 2. Зародження християнських ЗМК у Європі. Розвиток комунікативних процесів та публіцистика Середньовіччя.

Зародження християнської публіцистики. Публіцистика Христа та апостола Павла. Латинська (західна) ранньохристиянська публіцистика та її представники (Ієронім Стридонський, Амросій Медіоланський, Аврелій Августин). Візантійська (східна) ранньохристиянська публіцистика та її представники (Григорій Богослов, Василій Великий, Іоанн Златоуст). Розвиток публіцистики в період раннього Середньовіччя (V — сер. XI ст.). „Монастирська культура” в період класичного та пізнього Середньовіччя (сер. XI ст. — XV ст.). Розвиток політичної публіцистики в період класичного та пізнього Середньовіччя (Кола ді Рієнцо, П'єр Дюбуа, Джон Фонтеск'ю).

Тема 3. Зародження та розвиток книгодрукування у Європі та світі, його вплив на ЗМК

Виникнення книгодрукування в Китаї в 1041–1048 рр. Історичні передумови виникнення книгодрукування у Європі в XV столітті. Постать Йогана Гутенберга. Подальший розвиток друкарської справи в Німеччині: новації Йоганна Мантелейна та Антона Кобергера. Поширення книгодрукування в Італії: діяльність Йоганна Шпейєрського та Альда Мануція. Підпорядкування книговидавництва королівській владі в Англії, Франції та інших країнах Європи. Поява книгодрукування в Америці. Лютерівська друкарня та її значення для подальшого розвитку засобів масової комунікації. Наслідки книгодрукування.

Тема 4. Рукописні та друковані засоби масової комунікації у Європі та Азії XV- XVII ст. Медійні процеси епохи Відродження та Реформації.

Рукописні прообрази періодичних видань Італії та Німеччини. Попередники преси Англії, Франції. Рукописна періодика Китаю. Друковані інформаційні листки Європи та Азії. Суспільно-політичні та культурні передумови розвитку публіцистики доби Відродження в Європі (XV- XVI ст.). Публіцистика епохи Відродження у Європі. Політична й антицерковна публіцистика (Лоренцо Валла, Ніколло Макіавеллі, П'єтро Аретіно тощо). Суспільно-політичні та культурні передумови розвитку публіцистики доби Реформації у Європі в XVI ст. Публіцистика Реформації (Мартін Лютер, Томас Мюнцер, Йоган Рейхлін, Ульріх фон Гуттен, Еразм Роттердамський тощо).

Тема 5. Становлення газетної справи у Європі в XVII - I пол. XVIII ст.

Передумови виникнення друкованих ЗМІ у Європі в XVII - I пол. XVIII ст. Перші регулярні друковані газети початку XVII століття в Німеччині. Розвиток преси у Франції. Постать Теофраста Ренодо та друковане видання „Ля газет”. Зародження журнального типу видання.

Тема 6. Розвиток медіа Англії в XVII - I пол. XVIII ст.

Масовокомунікаційні процеси в Англії в XVII ст. та становлення цензури. Особливості функціонування монархічної та парламентської преси в Англії. Англійська публіцистика XVII століття (Джон Мільтон, Джерард Вінстенлі, Джон Лільбельн тощо) та питання свободи слова.

Тема 7. Культурно-історичні передумови розвитку засобів масової комунікації в добу Просвітництва у Європі. Преса Англії, Франції та Німеччини XVIII століття.

Особливості зародження та розвитку просвітницької журналістики у Європі. Специфіка функціонування преси Англії в добу просвітництва. Публіцистична та журналістська діяльність Данієля Дефо. Просвітницька публіцистика Джонатана Свіфта. Журналістська діяльність Джозефа Аддісона та Ричарда Стіля. Розвиток просвітницької журналістики у Франції та Німеччині у XVIII столітті. Політичні передумови розвитку журналістики Франції XVIII століття. Журналістська діяльність та публіцистика П. Мариво та Ф. Прево. Просвітницька діяльність Монтеск'є. Публіцистика Вольтера та Д. Дідро. Публіцистична думка та преса Великої французької революції (Мірабо, Марат, Бабеф, Демулен та ін.). Політика Наполеона у сфері преси. Розвиток просвітницької журналістики в Німеччині.

Тема 8. Становлення та розвиток медіа США у XVIII столітті.

Зародження преси в Північній Америці. Колоніальний період розвитку преси США. Американська преса в роки війни за незалежність. Боротьба федералістів та республіканців та журналістика США кінця XVIII століття. Заснування перших видань журнального типу в США і формування якісної преси. Журналістська та публіцистична діяльність Б. Франкліна.

Тема 9. Загальні тенденції розвитку масовокомунікаційних процесів у XIX столітті у Європі.

Суспільно-історичні та культурні передумови розвитку медіа у XIX столітті у Європі. Розквіт періодичної преси в Англії. Створення якісної журнальної періодики та газети „Таймс”. Поява масової англійської преси та її вплив на розвиток рекламної галузі та зв'язків із громадськістю. Перші інформаційні агентства Європи XIX століття. Становлення періодичної преси в Україні у XIX столітті

Тема 10. Розвиток медіа Франції та Німеччини у XIX столітті. Комерціалізація та подальша монополізація ЗМК у Європі

Політичні передумови розвитку преси Франції XIX століття. Політика у сфері журналістики часів Наполеона I та періоду Реставрації. Поява масової преси та діяльність Еміля де Жирардена. Журналістика Франції II половини XIX століття (революцій 1848 року та II Імперії (1851-1870) та комерціалізація преси). «Золота ера» французької журналістики. Розвиток преси в Німеччині в період „наполеонівського режиму” та Німецького союзу. Журналістська діяльність К. Маркса та Ф. Енгельса. Розвиток журналістики періоду правління Отто фон Бісмарка. Німецькі ЗМІ кінця XIX століття (процеси монополізації, спеціалізації ЗМІ).

Тема 11. Історичні особливості розвитку медіа США I половини XIX століття.

Суспільно-політичні передумови розвитку преси США на початку XIX століття (політика уряду в сфері інформаційних відносин, розвиток журнальної періодики, преса й аболіціонізм тощо). „Комерційна революція” в газетній пресі США 1830-1840-х рр. „Пенні-пресс” та видавнича діяльність Бенджаміна Дея та Джеймса Гордона Беннета. Формування якісної преси в середині XIX століття (Г. Грілі та Г. Реймондс). Утворення інформаційного агентства „Асошіейтед прес”.

Модуль 2. Подальший розвиток медіа як засобів політичної боротьби та становлення медіабізнесу

Тема 12. Медійні комунікації США II половини XIX століття.

Уплив громадянської війни (1861-1865рр.) на розвиток медій. Діяльність Дж. Пулітцера у сфері розвитку мас-медіа. Видавнича діяльність У. Р. Херста. А. Окса та розвиток якісної преси в США кінця XIX століття. Поширення регіональної та журнальної періодики в США наприкінці XIX століття.

Тема 13. Становлення засобів масової комунікації країн Азії, Африки та Латинської Америки у XIX столітті.

Культурно-історичні передумови формування періодичної преси країн Азії, Африки та Латинської Америки. Зародження колонізаторської та місіонерської преси. Поява та розвиток національних періодичних видань. Зародження та становлення преси в Китаї.

Тема 14. Розвиток засобів масової комунікації на Європейському континенті в I половині XX століття.

Політичні, соціально-економічні та культурні передумови розвитку мас-медіа на початку XX століття у європейських країнах. Основні аспекти розвитку української журналістики першої половини XX століття та боротьба за державність. Подальша комерціалізація та монополізація преси Великобританії на початку XX століття. Медіа Великобританії у I та II світових війнах. Становлення та розвиток радіо- та телемовлення Великобританії в 30-40 рр XX століття.

Тема 15. Медіакомунікації Франції в I половині XX століття.

Журналістика Франції I половини XX століття. Подальша комерціалізація та монополізація преси Франції на початку XX століття. Масовокомунікаційні процеси Франції у I та II світових війнах та міжвоєнний період. Преса Руху Опору періоду окупації нацистами.

Тема 16. Розвиток ЗМК у Німеччині в I половині XX століття.

Суспільно-політичні передумови розвитку ЗМК Німеччини початку XX століття. Інформаційна політика. Медіа часів Веймарської республіки. Преса й пропаганда Німеччини часів I та II світових воєн. ЗМІ Німеччини після поразки у II світовій війні. Поразка нацизму. Зонування.

Тема 17. Специфіка розвитку медіа США початку XX століття.

„Прогресивне десятиліття”. Новації в медійній сфері. Перша та друга світова війна та журналістика США (цензурні закони, посилення монополізації та комерціалізації ЗМІ тощо). Зародження журналістського розслідування та формування професійних журналістських організацій. Становлення телерадіомовлення в США.

Тема 18. Розвиток медіа Китаю в I половині XX століття.

Суспільно-політичні передумови розвитку ЗМК Китаю початку XX століття. Зародження та становлення комуністичної преси в Китаї на початку XX століття. Розвиток ЗМК Гоміндану в 30-ті рр. XX століття. Медіа Китайської Народної Республіки та політика влади у сфері масової інформації.

Тема 19. Особливості мас-медійних процесів Європи та США у II пол. XX – початку XXI століття

Основні історичні передумови формування сучасного типу медіа країн Європи та США. ЗМІ Європи та США в умовах «холодної війни»: загальні тенденції. Розвиток медіа Франції у II половині XX століття– на поч. XXI ст. Розвиток ЗМК Німеччини у II половині XX століття– на поч. XXI ст. Медіа Великобританії у II половині XX століття– на поч. XXI ст. Медійна система США у II половині XX століття– на поч. XXI ст.

Тема 20. Національні особливості функціонування медіа на африканському та азійському континентах у II половині XX – початку XXI століття.

Історичні передумови зародження та розвитку ЗМК в країнах Африки. Суспільно-політична та економічна ситуація на африканському континенті у XX-XXI столітті й розвиток мас-медіа. Військові конфлікти й журналістика. Основні проблеми розвитку медіа та свободи слова в Африці. Телекомунікації африканських країн: сучасний стан та перспективи розвитку.

Тема 21. Медіасистеми країн Північної Африки та Близького Сходу у XX столітті та в сучасних умовах: проблемні питання

Історичні передумови формування ЗМК країн Північної Африки та Близького Сходу. Сучасні арабські медіа: специфіка функціонування та проблематика. Наслідки „Арабської весни” та питання свободи слова в країнах Північної Африки та Близького Сходу. Військові конфлікти й масовокомунікаційні процеси. Жінка в сучасній арабській журналістиці. Проблеми розвитку медіа в країнах Північно-Західної Африки.

Тема 22. Розвиток ЗМК у країнах азійсько-тихоокеанського басейну в сучасних умовах

Історичні передумови формування ЗМК країн Східної та Південно-Східної Азії. Специфіка розвитку сучасної журналістики в Китаї та Японії. Розвиток нових технологій та телекомунікацій у країнах Східної та Південно-Східної Азії. Новітні тенденції розвитку ЗМК в Австралії.

Критерії оцінювання студентських робіт з курсу «Історія медіакомунікації»

Створення міні-проєкту (у відеоформаті чи презентації), що стосується характеристики одного з періодів розвитку ЗМК, медійного явища, дослідження публіцистики, редакторського менеджменту та інформаційної діяльності медійників різних етапів в історії медіакомунікації.

Критерії	Рівень виконання			Незадовільний результат (незалік) (0 балів)
	Високий (10-9 балів)	Середній (8-7 балів)	Низький (мінімальний стандарт) (6-5 балів)	
1. Зміст	<p>Проєкт інформативний, вповні розкрито задану тему. Виокремлено характерні тенденції певного періоду, значущі історичні події. Представлено різносторонні факти щодо функціонування визначених медіа чи досліджуваних постатей. Враховано сучасні дослідження, є посилання.</p>	<p>Проєкт інформативний, але тему розкрито не вповні (є невраховані питання). Наведені факти щодо обраної теми потребують доповнення. Частково враховані сучасні дослідження</p>	<p>Проєкт містить певну інформацію, яка мінімально відображає заявлену тему. Факти, наведені в роботі, неточні, невірні чи неповні. Ілюстративного матеріалу мало. Сучасні дослідження не враховані, але є посилання.</p>	<p>Проєкт перевантажений суцільними текстовим форматом без мінімального опрацювання інформації. Візуалізація роботи відсутня. Без посилань на джерело.</p>
2. Структура	<p>Побудова проєкту чітка, логічна, зрозуміла. Відповідає змістові роботи. Застосовано оригінальні структурні елементи-прийоми актуалізації уваги, які органічно вплітаються в розкриття теми.</p>	<p>Структура проєкту чітка, логічна, зрозуміла. Відповідає змістові роботи. Не застосовано оригінальні структурні елементи-прийоми актуалізації уваги</p>	<p>Структура проєкту частково чітка. Візуальні елементи не відповідають текстовим.</p>	<p>Робота неструктурована, зв'язку між частинами роботи не виявлено чи виявлено частково.</p>

<p>3. Форма</p>	<p>Проект створено у відеоформаті чи презентації. Використано оригінальні зйомки зі особистою участю чи анімацію, чи (та) ілюстративними матеріалами до обраної теми. Пізнавальний відеосюжет до 5 хв.</p>	<p>Проект створено у форматі презентації (з частковим використанням відео чи анімації). Використано ілюстративні матеріали до обраної теми.</p>	<p>Проект створено у форматі презентації. Використано ілюстративні матеріали до обраної теми.</p>	<p>Презентація у форматі суцільного тексту на слайдах або усно.</p>
<p>4. Представлення</p>	<p>Представлення успішне. Автор вміло захоплює аудиторію, орієнтується в темі, чітко, грамотно і вповні відповідає на запитання.</p>	<p>Представлення роботи успішне, автор допускає певні фактичні та мовно-стилістичні помилки. Відповідає не на всі запитання.</p>	<p>Представлення роботи відбувалося нежваво. Відповіді на питання аудиторії та викладача – нечіткі та розмиті.</p>	<p>Автор не орієнтується в суті роботи, не може відповісти на поставлені питання за темою проекту.</p>
<p>5. Дотримання академічної доброчесності</p>	<p>Робота виконана самостійно. Усі використані джерела (міжнародні медіа, аналітичні матеріали, статистика, візуальні матеріали) коректно ідентифіковані та зазначені. Відсутні ознаки плагіату. Продемонстровано етичне використання інформації, повагу до авторського права та професійних стандартів журналістики.</p>	<p>Робота загалом відповідає принципам академічної доброчесності. Джерела зазначені, однак оформлені неповно або неуніфіковано. Ознак свідомого плагіату немає, але присутні неточності в посиланнях або надмірне використання вторинних джерел без глибокого опрацювання.</p>	<p>Зафіксовано формальне дотримання принципів академічної доброчесності. Частина запозиченого матеріалу подана без належних посилань або з некоректним зазначенням джерел. Робота має ознаки компіляції, але без явного навмисного плагіату.</p>	<p>Виявлено грубі порушення академічної доброчесності: плагіат, подання чужої роботи як власної, відсутність посилань на джерела, фальсифікація матеріалів або використання заборонених практик. Робота не зараховується незалежно від інших критеріїв.</p>

ТЕМИ ТА ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1

Зародження засобів масової комунікації та їх розвиток як інструментів впливу на громадську думку

Тема 1

Зародження засобів масової комунікації. Медійні явища Стародавнього Сходу. Комунікативні процеси епохи Античності в Європі

План

1. Форми комунікації епохи палеоліту. Виникнення писемності як новий етап розвитку засобів комунікації (Месопотамія, Єгипет, Індія, Китай). Фінікійська та угаритська абетки та їх значення в історії ЗМК.
2. Розвиток культури та публіцистика в Давній Греції. Публіцистичність у промовах давньогрецьких ораторів (Аристотель, Горгій, Лісій, Ісократ, Демосфен та ін.).
3. Розвиток культури та публіцистика в Давньому Римі. Публіцистика в ораторському мистецтві Давнього Риму (I століття до н.е. – Марк Тулій Ціцерон, Марк Фабій Квінтіліан, Тацит, Пліній Молодший тощо; I ст. н.е. – Луцій Антей Сенека).
4. Виникнення та розвиток перших прообразів газет у Римі „Acta senatus” та „Acta diurnal populi romani” 1-4 століття н.е.

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Жиленко І. Історія зарубіжної журналістики (від античності до II пол. XVIII ст.): навчальний посібник. Суми: Вид-во СумДУ, 2010. 285 с.
2. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf

3. Історія засобів масової інформації. Від кременя до кремнію / Під. ред. Дж. Джованніні. Турин, 2000. С. 34-45.
4. Жиленко І. Р. Стародавній світ: зародження медійних явищ : навчальний посібник Суми: Сумський державний університет, 2016. 159 с. URL: <https://docplayer.net/49501714-Starodavniy-svit-zarodzhennya-mediynih-yavishch.html>

Тема 2

Зародження християнських ЗМК у Європі. Розвиток комунікативних процесів та публіцистика Середньовіччя

План

1. Зародження християнської публіцистики та її вплив на розвиток медіа. Публіцистика Христа та апостола Павла.
2. Латинська (західна) ранньохристиянська публіцистика та її представники (Ієронім Стридонський, Амросій Медіоланський, Аврелій Августин).
3. Візантійська (східна) ранньохристиянська публіцистика та її представники (Григорій Богослов, Василій Великий, Іоанн Златоуст).
4. Розвиток публіцистики в період раннього Середньовіччя (V — сер. XI ст.). „Монастирська культура” часів класичного та пізнього Середньовіччя. (сер. XI ст. — XV ст.).
5. Розвиток політичної публіцистики в період класичного та пізнього Середньовіччя (Кола ді Рієнцо, П'єр Дюбуа, Джон Фонтеск'ю).

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Жиленко І. Історія зарубіжної журналістики (від античності до II пол. XVIII ст.): навчальний посібник. Суми: Вид-во СумДУ, 2010. С. 81-97.
2. Історія засобів масової інформації. Від кременя до кремнію / Під. ред. Дж. Джованніні. Турин, 2000. С. 3-47.
3. Жиленко І. Р. Світові медійні процеси часів Середньовіччя й Відродження: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2021. 163 с.

Тема 3
Зародження та розвиток книгодрукування у Європі та світі,
його вплив на ЗМК

План

1. Виникнення книгодрукування в Китаї в 1041 – 1048 рр.
2. Історичні передумови виникнення книгодрукування у Європі в XV столітті. Постать Йогана Гутенберга.
3. Подальший розвиток друкарської справи в Німеччині: новації Йоганна Мантелейна та Антона Кобергера.
4. Поширення книгодрукування в Італії: діяльність Йоганна Шпейерського та Альда Мануція.
5. Підпорядкування книговидавництва королівській владі в Англії, Франції та інших країнах Європи. Поява книгодрукування в Америці.
6. Лютерівська друкарня та її значення для подальшого розвитку засобів масової комунікації. Наслідки книгодрукування.

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Історія засобів масової інформації. Від кременя до кремнію / Під ред. Дж. Джованніні. Турин, 2000. С. 47-71.
2. Жиленко І. Р. Світові медійні процеси часів Середньовіччя й Відродження: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2021. 163 с.
3. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf

Тема 4

Рукописні та друковані засоби масової комунікації в Європі та Азії XV- XVII ст.

Медійні процеси епохи Відродження та Реформації

План

1. Рукописні прообрази періодичних видань Італії та Німеччини.
2. Попередники преси Англії, Франції. Рукописна періодика Китаю.
3. Друковані інформаційні листки Європи та Азії.
4. Суспільно-політичні та культурні передумови розвитку публіцистики доби Відродження у Європі (XV- XVI ст.). Публіцистика епохи Відродження у Європі.
5. Політична й антицерковна публіцистика (Лоренцо Валла, Ніколло Макіавеллі, П'єтро Аретіно та ін.).
6. Суспільно-політичні та культурні передумови розвитку публіцистики доби Реформації у Європі в XVI ст. Публіцистика Реформації (Мартін Лютер, Томас Мюнцер, Йоган Рейхлін, Ульріх фон Гуттен, Еразм Роттердамський та ін.).

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Жиленко І. Історія зарубіжної журналістики (від античності до II пол. XVIII ст.): навчальний посібник. Суми: Вид-во СумДУ, 2010. 285 с.
2. Історія засобів масової інформації. Від кременя до кремнію / Під. ред. Дж. Джованніні. Турин, 2000. С. 76.
3. Жиленко І. Р. Світові медійні процеси часів Середньовіччя й Відродження: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2021. 163 с.

Тема 5

Становлення газетної справи у Європі в XVII - I пол. XVIII ст.

План

1. Передумови виникнення друкованих ЗМІ у Європі в XVII - I пол. XVIII ст.

2. Перші регулярні друковані газети початку XVII століття в Німеччині.
3. Розвиток преси у Франції. Постать Теофраста Ренодо та друковане видання „Ля газет”.
4. Зародження журнального типу видання.

***Завдання для практичної роботи:** 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.*

Література

1. Жиленко І. Історія зарубіжної журналістики (від античності до II пол. XVIII ст.): навчальний посібник. Суми: Вид-во СумДУ, 2010. 285 с.
2. Історія засобів масової інформації. Від кременя до кремнію / Під. ред. Дж. Джованніні. Турин, 2000. С. 76.
3. Жиленко І. Р. Світові медійні процеси часів Середньовіччя й Відродження: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2021. 163 с.

Тема 6

Розвиток медіа Англії в XVII - I пол. XVIII ст.

План

1. Масовокомунікаційні процеси в Англії у XVII ст. та становлення цензури.
2. Особливості функціонування монархічної та парламентської преси в Англії.
3. Англійська публіцистика XVII століття (Джон Мільтон, Джерард Вінстенлі, Джон Лільбельн та ін.) і питання свободи слова.

***Завдання для практичної роботи:** 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.*

Література

1. Жиленко І. Історія зарубіжної журналістики (від античності до II пол. XVIII ст.): навчальний посібник. Суми: Вид-во СумДУ, 2010. 285 с.
2. Історія засобів масової інформації. Від кременя до кремнію / Під. ред. Дж. Джованніні. Турин, 2000. С. 76.
3. Жиленко І. Р. Світові медійні процеси часів Середньовіччя й Відродження: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2021. 163 с..

Тема 7

Культурно-історичні передумови розвитку засобів масової комунікації в добу Просвітництва у Європі. Преса Англії, Франції та Німеччині XVIII століття

План

1. Особливості зародження та розвитку просвітницької журналістики у Європі. Специфіка функціонування преси Англії в добу просвітництва. Публіцистична та журналістська діяльність Данієля Дефо та Джонатана Світа.
2. Журналістська діяльність Джозефа Аддісона та Ричарда Стіля.
3. Політичні передумови розвитку журналістики Франції XVIII століття. Журналістська діяльність та публіцистика П. Мариво та Ф. Прево.
4. Просвітницька діяльність Монтеск'є. Публіцистка Вольтера та Д. Дідро.
5. Публіцистична думка та преса Великої французької революції (Мірабо, Марат, Бабеф, Демулен та ін.). Політика Наполеона у сфері преси.
6. Розвиток просвітницької журналістики в Німеччині у XVIII столітті.

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Жиленко І. Історія зарубіжної журналістики (від античності до II пол. XVIII ст.): навчальний посібник. Суми: Вид-во СумДУ, 2010. 285 с.
2. Історія засобів масової інформації. Від кременя до кремнію / Під. ред. Дж. Джованніні. Турин, 2000. С. 76.
3. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf

Тема 8
Становлення та розвиток медіа США у XVIII столітті
План

1. Зародження преси в Північній Америці. Колоніальний період розвитку ЗМК США.
2. Американська преса в роки війни за незалежність. Боротьба федералістів та республіканців та журналістика США кінця XVIII століття.
3. Заснування перших видань журнального типу в США та формування якісної преси.
4. Журналістська та публіцистична діяльність Б. Франкліна.

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Жиленко І. Історія зарубіжної журналістики (від античності до II пол. XVIII ст.): навчальний посібник. Суми: Вид-во СумДУ, 2010. 285 с.
2. Історія засобів масової інформації. Від кременя до кремнію / Під. ред. Дж. Джованніні. Турин, 2000. С. 76.
3. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Фєвра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf

Тема 9
Загальні тенденції розвитку масовокомунікаційних процесів у XIX столітті
у Європі
План

1. Суспільно-історичні та культурні передумови розвитку медіа у XIX столітті у Європі.

2. Розквіт періодичної преси в Англії. Створення якісної журнальної періодики та газети „Таймс”.
3. Поява масової англійської преси та її вплив на розвиток рекламної галузі та зв'язків із громадськістю.
4. Перші інформаційні агентства Європи XIX століття.

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Історія зарубіжної журналістики (XVIII — початок XX століття): матеріали до курсу. Навчально-методичний посібник / Уклад. Барчан О.В. Ужгород: Говерла, 2021. 39 с.
2. Історія засобів масової інформації. Від кременя до кремнію / Під. ред. Дж. Джованніні. Турин, 2000. С. 76.
3. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf

Тема 10

Розвиток медіа Франції та Німеччини в XIX столітті. Комерціалізація та подальша монополізація ЗМК у Європі

План

1. Політичні передумови розвитку преси Франції XIX століття. Політика в сфері журналістики часів Наполеона I та періоду Реставрації. Поява масової преси та діяльність Еміля де Жирардена.
2. Журналістика Франції II половини XIX століття (революцій 1848 року та II Імперії (1851-1870) та комерціалізація преси). «Золота ера» французької журналістики.
3. Розвиток преси в Німеччині в період „наполеонівського режиму” та Німецького союзу. Журналістська діяльність К. Маркса та Ф. Енгельса.

4. Розвиток журналістики періоду правління Отто фон Бісмарка. Німецькі ЗМІ кінця ХІХ століття (процеси монополізації, спеціалізації ЗМІ та формування журналістської освіти).

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Історія зарубіжної журналістики (ХVІІІ — початок ХХ століття): матеріали до курсу. Навчально-методичний посібник / Уклад. Барчан О.В. Ужгород: Говерла, 2021. 39 с.
2. Історія засобів масової інформації. Від кременя до кремнію / Під. ред. Дж. Джованніні. Турин, 2000. С. 76.
3. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (ХVІІ-ХХ ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf

Тема 11

Історичні особливості розвитку медіа США ХІХ століття

План

1. Суспільно-політичні передумови розвитку преси США на початку ХІХ століття (політика уряду в сфері інформаційних відносин, розвиток журнальної періодики, преса й аболіціонізм тощо).
2. „Комерційна революція” в газетній пресі США 1830-1840-х рр.. „Пенні-прес” та видавнича діяльність Бенджаміна Дея та Джеймса Гордона Беннета.
3. Формування якісної преси в середині ХІХ століття (Г. Грілі та Г. Реймондс). Утворення інформаційного агентства „Асошіейтед прес”.

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів,

що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Історія зарубіжної журналістики (XVIII — початок XX століття): матеріали до курсу. Навчально-методичний посібник / Уклад. Барчан О.В. Ужгород: Говерла, 2021. 39 с.
2. Прохоренко К. Паблік рілейшнз. Навчальний посібник. Львів: видавництво Львівської комерційної академії, 2008. 232 с.
3. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf

Модуль 2

Подальший розвиток медіа як засобів політичної боротьби та становлення медіабізнесу

Тема 12

Медійні комунікації США II половини XIX століття

План

1. Історичні особливості розвитку медіа США II половини XIX століття. Уплив громадянської війни (1861-1865рр.) на медійні процеси США.
2. Діяльність Дж. Пулітцера в сфері розвитку мас-медіа. Видавнича діяльність У. Р. Херста.
3. А. Окс та розвиток якісної преси в США кінця XIX століття.
4. Поширення регіональної та журнальної періодики в США наприкінці XIX століття.

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів,

що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Історія зарубіжної журналістики (XVIII — початок XX століття): матеріали до курсу. Навчально-методичний посібник / Уклад. Барчан О.В. Ужгород: Говерла, 2021. 39 с.
2. Прохоренко К. Паблік рілейшнз. Навчальний посібник. Львів: видавництво Львівської комерційної академії, 2008. 232 с..
3. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf

Тема 13

Становлення засобів масової комунікації країн Азії, Африки та Латинської Америки у XIX столітті

План

1. Культурно-історичні передумови формування періодичної преси країн Азії, Африки та Латинської Америки.
2. Зародження колонізаторської та місіонерської преси.
3. Поява та розвиток національних періодичних видань.
4. Зародження та становлення преси в Китаї.

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Історія зарубіжної журналістики (XVIII — початок XX століття): матеріали до курсу. Навчально-методичний посібник / Уклад. Барчан О.В. Ужгород: Говерла, 2021. 39 с.

2. Історія засобів масової інформації. Від кременя до кремнію / Під. ред. Дж. Джованніні. Турин, 2000. С. 76.
3. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf

Тема 14

Розвиток засобів масової комунікації на Європейському континенті в I половині XX століття. Великобританія та Франція

План

1. Політичні, соціально-економічні та культурні передумови розвитку мас-медіа на початку XX століття у європейських країнах. Основні аспекти розвитку української журналістики першої половини XX століття та боротьба за державність.
2. Подальша комерціалізація та монополізація преси Великобританії на початку XX століття.
3. Медіа Великобританії в I та II світових війнах.
4. Становлення та розвиток радіо- та телемовлення Великобританії в 30-40 рр XX століття.

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Історія зарубіжної журналістики (XVIII — початок XX століття): матеріали до курсу. Навчально-методичний посібник / Уклад. Барчан О.В. Ужгород: Говерла, 2021. 39 с.
2. Історія засобів масової інформації. Від кременя до кремнію / Під. ред. Дж. Джованніні. Турин, 2000. С. 76.
3. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для

студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf

Тема 15

Медіакомунікації Франції в I половині XX століття

План

1. Історичні особливості розвитку медіа Франції I половини XX століття.
2. Подальша комерціалізація та монополізація преси Франції на початку XX століття.
3. Масовокомунікаційні процеси Франції у I та II світових війнах і міжвоєнний період. Преса Руху Опору періоду окупації нацистами.

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Історія зарубіжної журналістики (XVIII–початок XX століття): матеріали до курсу. Навчально-методичний посібник / Уклад. Барчан О.В. Ужгород: Говерла, 2021. 39 с.
2. Історія засобів масової інформації. Від кременя до кремнію / Під. ред. Дж. Джованніні. Турин, 2000. С. 76.
3. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII–XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf

Тема 16
Розвиток ЗМК у Німеччині в I половині XX століття
План

1. Суспільно-політичні передумови розвитку ЗМК Німеччини початку XX століття. Інформаційна політика. Медіа часів Веймарської республіки.
2. Преса й пропаганда Німеччини часів I та II світових воєн.
3. ЗМІ Німеччини після поразки в II світовій війні. Зонування.

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Історія зарубіжної журналістики (XVIII — початок XX століття): матеріали до курсу. Навчально-методичний посібник / Уклад. Барчан О.В. Ужгород: Говерла, 2021. 39 с.
2. Історія засобів масової інформації. Від кременя до кремнію / Під. ред. Дж. Джованніні. Турин, 2000. С. 76.
3. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf

Тема 17
Специфіка розвитку медіа США початку XX століття
План

1. „Прогресивне десятиліття”. Новації в медійній сфері.
2. Перша та друга світова війна й журналістика США (цензурні закони, посилення монополізації та комерціалізації ЗМІ тощо).
3. Зародження журналістського розслідування та формування професійних журналістських організацій.

4. Становлення телерадіомовлення в США.

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Історія зарубіжної журналістики (XVIII — початок XX століття): матеріали до курсу. Навчально-методичний посібник / Уклад. Барчан О.В. Ужгород: Говерла, 2021. 39 с.
2. Історія засобів масової інформації. Від кременя до кремнію / Під. ред. Дж.Джованніні. Турин, 2000. С. 76.
3. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf

Тема 18

Розвиток медіа Китаю в I половині XX століття

План

1. Суспільно-політичні передумови розвитку ЗМК Китаю початку XX століття.
2. Зародження та становлення комуністичної преси в Китаї на початку XX століття.
3. Розвиток ЗМК Гоміндану в 30-ті рр. XX століття.
4. Медіа Китайської Народної Республіки та політика влади в сфері масової інформації.

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Історія зарубіжної журналістики (XVIII — початок XX століття): матеріали до курсу. Навчально-методичний посібник / Уклад. Барчан О.В. Ужгород: Говерла, 2021. 39 с.
2. Історія засобів масової інформації. Від кременя до кремнію / Під. ред. Дж. Джованніні. Турин, 2000. С. 76.
3. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf

Тема 19

Особливості мас-медійних процесів Європи та США в II пол. XX – початку XXI століття

План

1. Основні історичні передумови формування сучасного типу медіа країн Європи та США. Правове та адміністративне регулювання інформаційних потоків США, Великобританії, Франції та Німеччини.
2. ЗМІ Європи та США в умовах «холодної війни»: загальні тенденції.
3. Розвиток медіа Франції та Німеччини в II половині XX століття – на поч. XXI ст.
4. Медіа Великобританії та США в II половині XX століття – на поч. XXI ст.

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Історія зарубіжної журналістики (XVIII — початок XX століття): матеріали до курсу. Навчально-методичний посібник / Уклад. Барчан О.В. Ужгород: Говерла, 2021. 39 с.

2. Міжнародна журналістика : конспект лекцій для студ. спец. 061 "Журналістика" всіх форм навчання / І. Р. Жиленко. Суми : Сумський державний університет, 2023. 191 с.
3. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки : навчальний посібник / за заг. ред. В. Жадька. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 356 с. URL : <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi72/0052980.pdf>
4. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf
5. Що варто знати про найбільші світові медіа. Онлайн-посібник. / за ред. Дуцик Д., Бобровська О., Таравська В. Київ, 2024. URL: <https://e-courses.jta.com.ua/e-manuals/svitovi-media/>

Тема 20

Національні особливості функціонування медіа на африканському та азійському континентах у II половині XX – початку XXI століття

План

1. Історичні передумови зародження та розвитку ЗМК в країнах Африки. Суспільно-політична та економічна ситуація на африканському континенті у XX-XXI столітті і розвиток мас-медіа.
2. Військові конфлікти й журналістика.
3. Основні проблеми розвитку медіа та свободи слова в Африці.
4. Телекомунікації африканських країн: сучасний стан та перспективи розвитку.

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Історія зарубіжної журналістики (XVIII — початок XX століття): матеріали до курсу. Навчально-методичний посібник / Уклад. Барчан О.В. Ужгород: Говерла, 2021. 39 с.

2. Міжнародна журналістика : конспект лекцій для студ. спец. 061 "Журналістика" всіх форм навчання / І. Р. Жиленко. Суми : Сумський державний університет, 2023. 191 с.
3. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки : навчальний посібник / за заг. ред. В. Жадька. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 356 с. URL : <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi72/0052980.pdf>
4. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf
5. Що варто знати про найбільші світові медіа. Онлайн-посібник. / за ред. Дуцик Д., Бобровська О., Таравська В. Київ, 2024. URL: <https://e-courses.jta.com.ua/e-manuals/svitovi-media/>

Тема 21

Медіасистеми країн Північної Африки та Близького Сходу у ХХ столітті та сучасних умовах: проблемні питання

План

1. Історичні передумови формування ЗМК країн Північної Африки та Близького Сходу. Сучасні арабські медіа: специфіка функціонування та проблематика.
2. Наслідки „Арабської весни” та питання свободи слова в країнах Північної Африки та Близького Сходу.
3. Військові конфлікти й масовокомунікаційні процеси.
4. Жінка в сучасній арабській журналістиці.
5. Проблеми розвитку медіа в країнах Північно-Західної Африки.

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Історія зарубіжної журналістики (XVIII — початок XX століття): матеріали до курсу. Навчально-методичний посібник / Уклад. Барчан О.В. Ужгород: Говерла, 2021. 39 с.
2. Міжнародна журналістика : конспект лекцій для студ. спец. 061 "Журналістика" всіх форм навчання / І. Р. Жиленко. Суми : Сумський державний університет, 2023. 191 с.
3. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки : навчальний посібник / за заг. ред. В. Жадька. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 356 с. URL : <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi72/0052980.pdf>
4. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf
5. Що варто знати про найбільші світові медіа. Онлайн-посібник. / за ред. Дуцик Д., Бобровська О., Таравська В. Київ, 2024. URL: <https://e-courses.jta.com.ua/e-manuals/svitovi-media/>

Тема 22

Розвиток ЗМК у країнах азійсько-тихоокеанського басейну в сучасних умовах

План

1. Історичні передумови формування ЗМК країн Східної та Південно-Східної Азії.
2. Специфіка розвитку сучасної журналістики в Китаї та Японії.
3. Розвиток нових технологій та телекомунікацій у країнах Східної та Південно-Східної Азії.
4. Новітні тенденції розвитку ЗМК в Австралії.

Завдання для практичної роботи: 1) опрацювати питання теми; 2) створити презентацію одного з питань; 3) зробити добірку історичних ілюстрацій (архівних документів, зразків медіа, портретів історичних постатей та зображень історичних подій, явищ, предметів тощо), відео- та аудіозаписів, що репрезентують досліджуване, включити їх до презентації; 4) представити створений проєкт.

Література

1. Історія зарубіжної журналістики (XVIII — початок XX століття): матеріали до курсу. Навчально-методичний посібник / Уклад. Барчан О.В. Ужгород: Говерла, 2021. 39 с.
2. Міжнародна журналістика : конспект лекцій для студ. спец. 061 "Журналістика" всіх форм навчання / І. Р. Жиленко. Суми : Сумський державний університет, 2023. 191 с.
3. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки : навчальний посібник / за заг. ред. В. Жадька. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 356 с. URL : <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi72/0052980.pdf>
4. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf
5. Що варто знати про найбільші світові медіа. Онлайн-посібник. / за ред. Дуцик Д., Бобровська О., Таравська В. Київ, 2024. URL: <https://e-courses.jta.com.ua/e-manuals/svitovi-media/>

Література до курсу

1. Бондаренко Ю. Альтернативна преса сучасної Німеччини (особливості функціонування, редакційна політика, місце в національній системі медіа): дис. канд. наук із соц. ком. Суми, 2017. URL: https://lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2017/09/dis_bondarenko.pdf
2. Вайшинберг З. Журналістика та медіа: Довідник. Київ: Центр вільної преси, Академія Української преси, 2011. С.160-167.
3. Гарматій О. Агенційна журналістика : навчальний посібник. Львів : Сполом, 2015. 176 с. URL:<https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/7142e7c7-44b1-44e7-afd3-90fff393f313/content>
4. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки : навчальний посібник / за заг. ред. В. Жадька. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 356 с. URL : <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi72/0052980.pdf>
5. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. Київ : ТОВ "Софія-А", 2016. 184 с. URL : <https://imi.org.ua/wpcontent/uploads/2017/06/Mediakompas.pdf>
6. Гресько О. Міжнародна журналістика: Навчально-методичний посібник. Київ : Грамота, 2019. 112 с.

7. Данилевич А. Інформаційний імідж і образ України у друкованих ЗМІ Німеччини: на межі понять. *Medianprostir*. 2017. Випуск 10. С. 85–91. URL : <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/9362/1/13Danylevych.pdf>
8. Жиленко І. Історія зарубіжної журналістики (від античності до II пол. XVIII ст.): навчальний посібник. Суми: Вид-во СумДУ, 2010. 285 с.
9. Жиленко І. Медійні процеси XVII–XVIII століть: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2021. 189 с.
10. Жиленко І. Р. Історія зарубіжної журналістики (від античності до II пол. XVIII ст.): навч. посіб. Суми : СумДУ, 2010. 285 с.
11. Жиленко І. Світові медійні процеси часів Середньовіччя й Відродження: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2021. 163 с.
12. Жиленко І. Стародавній світ: зародження медійних явищ : навчальний посібник Суми: Сумський державний університет, 2016. 159 с. URL: <https://docplayer.net/49501714-Starodavniy-svit-zarodzhennya-mediynih-yavishch.html>
13. Засоби масової інформації у Сполученому Королівстві. Київ: Британська Рада в Україні, 1999. 52 с.
14. Ігнат'єв П. Країнознавство. Країни Азії: Навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2006. 424 с.
15. Історія зарубіжної журналістики (XVIII — початок XX століття): матеріали до курсу. Навчально-методичний посібник / Уклад. Барчан О.В. Ужгород: Говерла, 2015. 39 с.
16. Історія зарубіжної журналістики (XVIII — початок XX століття): матеріали до курсу. Навчально-методичний посібник / Уклад. Барчан О.В. Ужгород: Говерла, 2021. 39 с.
17. Історія зарубіжної журналістики. Частина I (від зародження до XVII століття). Навчально-методичний посібник для проведення практичних занять (для студентів відділення журналістики) / Уклад. Барчан О.В. Ужгород: Говерла, 2015. 36 с.
18. Історія зарубіжної журналістики. Частина I (від зародження до XVII століття). Навчально-методичний посібник для проведення практичних занять (для студентів відділення журналістики) / Уклад. Барчан О.В. Ужгород: Говерла, 2021. 36 с.
19. Історія сучасного світу. Соціально-політична історія XV – початку XXI століть: навч. посіб. За ред. Ю. Горбаня. Київ: Знання, 2012. 438 с.
20. Кузнецова О. Журналістські аналітичні жанри преси: навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2023. 295 с.
21. Кузнецова О. Журналістські публіцистичні жанри преси: навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2022. 327 с.

22. Кузнецова О. Засоби масової комунікації : Посібник : вид. 2-ге переробл. і доп. Львів: ПАІС, 2005. 200 с.
23. Лалл Дж. Мас-медіа, комунікація, культура: глобальний підхід / Пер. з англ. Київ: „К.І.С.”, 2002. 264 с.
24. Лось Й. Публіцистика й тенденції розвитку світу: навч. посіб. Л. : Львівський національний ун-т ім. Івана Франка, 2007. 376 с.
25. Масляк П. Країнознавство: Підручник. Київ: Знання, 2007. 292 с.
26. Міжнародна журналістика : конспект лекцій для студ. спец. 061 "Журналістика" всіх форм навчання / І. Р. Жиленко. Суми : Сумський державний університет, 2023. 191 с.
27. Міжнародне право: Основні галузі: Підручник / За ред. В.Г. Буткевича. Київ: Либідь, 2004. 816 с.
28. Міжнародні стандарти забезпечення свободи вираження поглядів. *Збірник публікацій Артікулю 19* / За ред. Тараса Шевченка, Тетяни Олексіюк. Київ: Фенікс, 2008. 224 с.
29. Потятинник Б. Медіа: ключі до розуміння. Львів: ПАІС, 2004. 312 с. (Медіакритика).
30. Почепцов Г., Чукут С. Інформаційна політика: Навч. посіб.: Знання, 2006. 663 с.
31. Рубанець О. Інформаційне суспільство: когнітивний креатив постнеокласичних досліджень: Монографія Київ: ПАРАПАН, 2006. 420 с.
32. Світові мас-медіа: Короткий довідник для студентів Інституту журналістики. / Упорядн.: Т.І. Петрів, І.Ю. Слісаренко. Київ: ВЦ „Київський університет”, 1999. 49 с.
33. Слісаренко І.Ю. Мас-медіа і міжнародні процеси. Київ, 1999.
34. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf
35. Срібняк І. Історія журналістики (XVII – XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : ВПЦ НаУКМА, Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2013. 304 с.
36. *Традиційні і нові медіа: від історії до сучасності* : збірник матеріалів звітної наукової конференції за 2019 рік (секція «Журналістики») / упоряд. Андрій Яценко. Львів: Простір-М, 2020. 136 с. URL: <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/10/Zbirnyk-tez-zvitnoi-konferentsii-za-2019-rik-1.pdf>

37.Що варто знати про найбільші світові медіа. Онлайн-посібник. / за ред. Дуцик Д., Бобровська О., Таравська В. Київ, 2024. URL: <https://e-courses.jta.com.ua/e-manuals/svitovi-media/>

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

- 1.Електронний репозитарій ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/home.jsp?locale=uk>
- 2.Наукова електронна бібліотека Національної бібліотеки ім. В.Вернадського URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
- 3.Сервіс для пошуку наукових джерел Google Scholar. URL:<https://scholar.google.com.ua>.
4. Сайт Львівської ННБУ ім. В. Стефаника. URL: <http://aleph.lsl.lviv.ua:8991/F>
5. Сайт бібліотеки Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://www.journ.univ.kiev.ua>
6. Організація „Репортери без кордонів”. URL:<http://en.rsf.org>
7. Світова організація журналістської освіти. URL: <http://wjec.ou.edu>
8. Асоціація європейських журналістів (українська секція) URL:<http://www.aej.org.ua>
9. Коледж журналістики BBC. URL: <http://www.bbc.co.uk/academy/collegeofjournalizm>
10. Школа репортера BBC. URL: <http://www.bbc.co.uk/schoolreport>
11. Міжнародна федерація журналістів. URL: <http://www.ifj.org>

План аналізу публіцистичного твору

1. Вкажіть назву твору, автора, місце розміщення, оприлюднення, медіа.
2. Назвіть жанр.
3. Сформулюйте актуальність тематики (доведіть, що твір є актуальним).
4. Коротко сформулюйте сюжет твору.
5. Представте композицію твору, основні тематичні блоки, ілюстративні елементи.
6. Сформулюйте головну думку.
7. Наведіть факти та аргументи, представлені у творі (приклади).
8. Продемонструйте застосування методу «лабораторності», коли автор пояснює хід своїх думок та дослідження теми.
9. За наявності, поясніть використання документалізму у творі.
10. Представте публіцистичні образи, що зображені у творі.
11. Наведіть приклади використання художніх засобів, цитат відомих людей тощо.
12. Продемонструйте намагання автора вплинути на аудиторію.
13. Оцініть творчий задум автора (в чому проявляється).

Перелік додаткових тем для створення дослідницьких та творчих проєктів із курсу «Історія медіакомунікації»

1. Усна публіцистика Античності як попередник сучасної політичної журналістики (риторика Давньої Греції та Риму й її вплив на сучасні медійні практики).
2. Писемність як медіареволюція: як поява алфавіту змінила суспільну комунікацію (від Стародавнього Сходу до античного світу).
3. «Acta diurna» як прототип новинної журналістики: інформація, влада і публічність у Давньому Римі.
4. Християнська публіцистика Середньовіччя як інструмент формування світогляду та соціального порядку.
5. Монастирська культура і контроль над інформацією: середньовічні моделі цензури та доступу до знань.
6. Книгодрукування як чинник масової комунікації та політичних змін у Європі (від Гутенберга до Реформації).
7. Медіа Реформації: як друковане слово стало зброєю ідеологічної боротьби (Мартін Лютер та його послідовники).
8. Рукописна і рання друкована періодика як «повільні новини» доіндустріальної епохи.
9. Свобода слова й цензура в Англії XVII століття: історичні витоки сучасних медіастандартів.
10. Преса доби Просвітництва як простір формування громадської думки у Європі (Англія, Франція, Німеччина – порівняльний аналіз).
11. Журналістика Великої французької революції: медіа між пропагандою і політичним активізмом.

12. Американська преса періоду боротьби за незалежність як приклад політичної журналістики (роль Б. Франкліна та революційних видань).
13. «Пенні-пресс» і народження масової журналістики: комерціалізація новин у США XIX століття.
14. Інформаційні агентства XIX століття як попередники глобальних новинних мереж (Європа та США).
15. Медіа у війнах XX століття: пропаганда, цензура та відповідальність журналіста (Європа і США з урахуванням українського контексту).

Перелік питань до іспиту

1. Форми комунікації епохи палеоліту. Виникнення писемності як новий етап розвитку засобів комунікації (Месопотамія, Єгипет, Індія, Китай).
2. Фінікійська та угаритська абетки та їх значення в історії ЗМК.
3. Розвиток культури та публіцистика в Давній Греції. До питання про усну публіцистику Давньої Греції. Писемність Давньої Греції. Книжкова справа античного світу.
4. Публіцистика в ораторському мистецтві Давньої Греції (V століття до н.е.). Публіцистичність у промовах давньогрецьких ораторів (Аристотель, Горгій, Лісій, Ісократ, Демосфен та ін.).
5. Розвиток культури та публіцистика в Давньому Римі. До питання про розвиток писемності Давнього Риму. Публіцистика в ораторському мистецтві Давнього Риму (I століття до н.е. – Марк Тулій Ціцерон, Марк Фабій Квінтіліан, Тацит, Пліній Молодший тощо; I ст. н.е. – Луцій Антей Сенека).
6. Виникнення та розвиток перших прообразів газет у Римі „Acta senatus” та „Acta diurnal populi romani” 1-4 століття н.е.
7. Зародження християнської публіцистики. Публіцистика Христа та апостола Павла.
8. Латинська (західна) ранньохристиянська публіцистика та її представники (Ієронім Стридонський, Амросій Медиоланський, Аврелій Августин).
9. Візантійська (східна) ранньохристиянська публіцистика та її представники (Григорій Богослов, Василій Великий, Іоанн Златоуст).
10. Розвиток публіцистики в період раннього Середньовіччя (V — сер. XI ст.). „Монастирська культура” в період класичного та пізнього Середньовіччя. (сер. XI ст. — XV ст.).
11. Розвиток політичної публіцистики в період класичного та пізнього Середньовіччя (Кола ді Рієнцо, П'єр Дюбуа, Джон Фонтеск'ю).
12. Виникнення книгодрукування в Китаї у 1041 – 1048 рр. Історичні передумови виникнення книгодрукування у Європі в XV столітті.
13. Постать Йогана Гутенберга. Подальший розвиток друкарської справи в Німеччині: новації Йоганна Мантелейна та Антона Кобергера.
14. Поширення книгодрукування в Італії: діяльність Йоганна Шпейерського та Альда Мануція.

15. Підпорядкування книговидавництва королівській владі в Англії, Франції та інших країнах Європи. Поява книгодрукування в Америці.
16. Лютерівська друкарня та її значення для подальшого розвитку засобів масової комунікації. Наслідки книгодрукування.
17. Рукописні прообрази періодичних видань Італії та Німеччини.
18. Попередники преси Англії, Франції.
19. Друковані інформаційні листки Європи та Азії.
20. Суспільно-політичні та культурні передумови розвитку публіцистики доби Відродження у Європі (XV- XVI ст.).
21. Публіцистика епохи Відродження у Європі. Політична й антицерковна публіцистика (Лоренцо Валла, Ніколло Макіавеллі, П'єтро Аретіно тощо).
22. Суспільно-політичні та культурні передумови розвитку публіцистики доби Реформації у Європі в XVI ст. Публіцистика Реформації (Мартін Лютер, Томас Мюнцер, Йоган Рейхлін, Ульріх фон Гуттен, Еразм Роттердамський тощо).
23. Передумови виникнення друкованих ЗМІ у Європі в XVII - I пол. XVIII ст. Перші регулярні друковані газети початку XVII століття в Німеччині.
24. Розвиток преси у Франції. Постать Теофаста Ренодо та друковане видання „Ля газет”.
25. Зародження журнального типу видання.
26. Масовокомунікаційні процеси в Англії у XVII ст. та становлення цензури.
27. Особливості функціонування монархічної та парламентської преси в Англії.
28. Англійська публіцистика XVII століття (Джон Мільтон, Джерард Вінстенлі, Джон Лільбельн тощо) та питання свободи слова.
29. Особливості зародження та розвитку просвітницької журналістики у Європі.
30. Специфіка функціонування преси Англії в добу просвітництва.
31. Публіцистична та журналістська діяльність Данієля Дефо. Просвітницька публіцистика Джонатана Світа.
32. Журналістська діяльність Джозефа Аддісона та Ричарда Стіля.
33. Розвиток просвітницької журналістики у Франції та Німеччині у XVIII столітті.
34. Політичні передумови розвитку журналістики Франції XVIII століття. Журналістська діяльність та публіцистика П. Мариво та Ф. Прево.
35. Просвітницька діяльність Монтеск'є. Публіцистика Вольтера та Д. Дідро.
36. Публіцистична думка та преса Великої французької революції (Мірабо, Марат, Бабеф, Демулен та ін.).
37. Політика Наполеона в сфері преси у Франції та Європі XVIII століття.
38. Розвиток просвітницької журналістики в Німеччині.
39. Зародження преси в Північній Америці. Колоніальний період розвитку преси США.
40. Американська преса в роки війни за незалежність. Боротьба федералістів та республіканців та журналістика США кінця XVIII століття.

41. Заснування перших видань журнального типу в США та формування якісної преси.
42. Журналістська та публіцистична діяльність Б. Франкліна.
43. Суспільно-історичні та культурні передумови розвитку медіа у XIX столітті у Європі. Розквіт періодичної преси в Англії.
44. Створення якісної журнальної періодики та газети „Таймс”.
45. Поява масової англійської преси та її вплив на розвиток рекламної галузі та зв'язків із громадськістю.
46. Перші інформаційні агентства Європи XIX століття.
47. Політичні передумови розвитку преси Франції XIX століття. Політика в сфері журналістики часів Наполеона I та періоду Реставрації.
48. Поява масової преси та діяльність Еміля де Жирардена.
49. Журналістика Франції II половини XIX століття (революцій 1848 року та II Імперії (1851-1870) та комерціалізація преси). «Золота ера» французької журналістики.
50. Розвиток преси в Німеччині в період „наполеонівського режиму” та Німецького союзу.
51. Журналістська діяльність К. Маркса та Ф. Енгельса.
52. Розвиток журналістики періоду правління Отто фон Бісмарка.
53. Німецькі ЗМІ кінця XIX століття (процеси монополізації, спеціалізації ЗМІ та формування журналістської освіти).
54. Суспільно-політичні передумови розвитку преси США на початку XIX століття (політика уряду в сфері інформаційних відносин, розвиток журнальної періодики, преса й аболіціонізм тощо).
55. „Комерційна революція” в газетній пресі США 1830-1840-х рр.. „Пенні-пресс” та видавнича діяльність Бенджаміна Дея та Джеймса Гордона Беннета.
56. Формування якісної преси в середині XIX століття (Г. Грілі та Г. Реймондс).
57. Утворення інформаційного агентства „Асошиейтед прес”.

Модуль 2. Подальший розвиток медіа як засобів політичної боротьби та становлення медіабізнесу

58. Історичні особливості розвитку медіа США II половини XIX століття. Уплив громадянської війни (1861-1865рр.) на медійні процеси США.
59. Діяльність Дж. Пулітцера в сфері розвитку мас-медіа.
60. Видавнича діяльність У. Р. Херста.
61. А. Окс та розвиток якісної преси в США кінця XIX століття. Поширення регіональної та журнальної періодики в США наприкінці XIX століття.
62. Культурно-історичні передумови формування періодичної преси країн Азії, Африки та Латинської Америки.
63. Зародження колонізаторської та місіонерської преси.
64. Поява та розвиток національних періодичних видань.
65. Зародження та становлення преси в Китаї.

66. Політичні, соціально-економічні та культурні передумови розвитку мас-медіа на початку ХХ століття в європейських країнах.
67. Подальша комерціалізація та монополізація преси Великобританії на початку ХХ століття.
68. Медіа Великобританії в I та II світових війнах.
69. Становлення та розвиток радіо- та телемовлення Великобританії в 30-40 рр ХХ століття.
70. Журналістика Франції I половини ХХ століття. Подальша комерціалізація та монополізація преси Франції на початку ХХ століття.
71. Масовокомунікаційні процеси Франції у I та II світових війнах та міжвоєнний період. Преса Руху Опору періоду окупації фашистами.
72. Суспільно-політичні передумови розвитку ЗМК Німеччини початку ХХ століття. Інформаційна політика.
73. Медіа часів Веймарської республіки. Преса й пропаганда Німеччини часів I та II світових воєн.
74. ЗМІ Німеччини після поразки у II світовій війні. Поразка нацизму. Зонування.
75. „Прогресивне десятиліття” в США та новації в медійній сфері початку ХХ століття.
76. Перша та друга світова війна та журналістика США (цензурні закони, посилення монополізації та комерціалізації ЗМІ тощо).
77. Зародження журналістського розслідування та формування професійних журналістських організацій.
78. Становлення телерадіомовлення в США.
79. Суспільно-політичні передумови розвитку ЗМК Китаю початку ХХ століття.
80. Зародження та становлення комуністичної преси в Китаї на початку ХХ століття.
81. Розвиток ЗМК Гоміндану в 30-ті рр. ХХ століття.
82. Медіа Китайської Народної Республіки та політика влади в сфері масової інформації.
83. Основні історичні передумови формування сучасного типу медіа країн Європи та США: загальні аспекти початку ХХ століття.
84. ЗМІ Європи та США в умовах «холодної війни»: загальні тенденції.
85. Розвиток медіа Франції в II половині ХХ століття– на поч. ХХІ ст.
86. Розвиток ЗМК Німеччини в II половині ХХ століття– на поч. ХХІ ст.
87. Медіа Великобританії в II половині ХХ століття– на поч. ХХІ ст.
88. Медійна система США в II половині ХХ століття– на поч. ХХІ ст.
89. Історичні передумови зародження та розвитку ЗМК у країнах Африки. Суспільно-політична та економічна ситуація на африканському континенті у ХХ-ХХІ столітті і розвиток мас-медіа.
90. Основні проблеми розвитку медіа та свободи слова в Африці.
91. Телекомунікації африканських країн: сучасний стан та перспективи розвитку.

92. Історичні передумови формування ЗМК країн Північної Африки та Близького Сходу.
93. Сучасні арабські медіа: специфіка функціонування та проблематика.
94. Наслідки „Арабської весни” та питання свободи слова у країнах Північної Африки та Близького Сходу.
95. Військові конфлікти й масовокомунікаційні процеси в країнах Північної Африки та Близького Сходу.
96. Жінка в сучасній арабській журналістиці. Проблеми розвитку медіа в країнах Північно-Західної Африки.
97. Історичні передумови формування ЗМК країн Східної та Південно-Східної Азії.
98. Специфіка розвитку сучасної журналістики в Китаї та Японії.
99. Розвиток нових технологій та телекомунікацій в країнах Східної та Південно-Східної Азії.
100. Новітні тенденції розвитку ЗМК в Австралії.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Програма навчальної дисципліни.....	5
Критерії оцінювання студентських робіт	9
Теми та плани практичних занять.....	11
Література до курсу.....	30
Інформаційні ресурси в мережі Інтернет.....	33
План аналізу публіцистичного твору.....	34
Перелік додаткових тем для створення дослідницьких та творчих проєктів із курсу «Історія медіакомунікації».....	34
Перелік питань до іспиту.....	35

Навчально-методичне видання

Укладач: Барчан Олеся Василівна
кандидат філологічних наук, доцент

Історія медіакомунікації

навчально-методичний посібник для студентів спеціальності
«Журналістика»

Історія медіакомунікації: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Журналістика» / Уклад. Барчан Олеся. Ужгород, 2025. 41 с.